

У цілому можна зробити висновок, що хоча засуджені виключені з культурного контексту, зневажають цінностями метауровня, не бачать змісту в розвитку пізнавальної сфери й у творчій реалізації, і в їхній системі цінностей довіра не є значимою [6], все ж таки необхідно подальше її дослідження у взаємодії соціальних інститутів, організацій, що залучені до процесу ресоціалізації засуджених. Також необхідно проводити подальші дослідження ІТ/ЗМІ не в якості джерела довіри й контролю, а як посередника між ними (соціальними інститутами й організаціями) та засудженими.

Список використаних джерел

1. Duff R. A. Punishment, communication and community / R. A. Duff. – N.Y. : OXFORD University press, 2001.

А. Голубничий

Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина, Харьков

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ, ДОВЕРИЕ И КОНТРОЛЬ В ПРОЦЕССЕ РЕСОЦИАЛИЗАЦИИ ОСУЖДЕННЫХ В МЕСТАХ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ

В статье рассматривается взаимосвязь доверия, контроля и коррупции. В частности, их влияние на эффективность взаимодействия с осужденными информационных технологий, средств массовой информации и других социальных институтов, организаций.

Ключевые слова: осужденные, информационно-коммуникационные технологии, ресоциализация.

A. Golubnichy

V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv

INFORMATION TECHNOLOGIES, TRUST AND CONTROL IN CONVICTED RE-SOCIALIZATION PROCESS IN PRISON

In the paper the interrelation of trust, control, corruption is considered. In particular, their influence on efficiency of interaction with the prisoners of information technologies, mass media and other social institutes, the organizations.

Key words: convicted, information and communication technology, re-socialization

УДК 316.614.5

Н. Максимова, д-р психол. наук, проф.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ПРИЙОМНА СІМ'Я ЯК ІНСТИТУТ ВТОРИННОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ

Стаття присвячена розгляду проблеми соціалізації дитини-сироти у прийомній сім'ї. Показано, що відсутність показників ступеню готовності батьків та дітей до цієї по суті вторинної соціалізації є перешкодою для впровадження в Україні інституту прийомної сім'ї. Визначено параметри, на основі яких можлива побудова системи оцінки ступеню готовності батьків та дітей до створення прийомної сім'ї.

Ключові слова: вторинна соціалізація, опікуни, прийомна сім'я.

Низький рівень реалізації державної програми деінституалізації виховання дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування, зумовлений низкою причин, серед яких значне місце належить відсутності психологічного забезпечення цього процесу. Наукових досліджень, що присвячені соціально-психологічним аспектам проблеми вторинної соціалізації у прийомній сім'ї, в Україні вкрай мало.

Разом з цим, не підлягає сумніву той факт, що не кожна сім'я здатна належним чином виховати дитину – в іншому випадку, така міра, як позбавлення батьківських прав, просто б не мала місця. Безперечно, також, що виховання чужої дитини, сполучене з більшою (у порівнянні, з кровною) кількістю труднощів. Укупі, це висуває прийомній сім'ї певні вимоги, які і виступають перешкодою у процесі вторинної соціалізації.

Зараз критерії відбору кандидатів у прийомні сім'ї включають тільки формальні параметри: наявність житла, роботи, відсутність судимості, психічних розладів тощо. Зазначені критерії, проте, є недостатніми для повноцінного розвитку дитини. При визначенні придатності сім'ї до виховання прийомної дитини поряд з названими критеріями слід також враховувати і виховні можливості сім'ї. Саме виховні можливості і виступають психологічними критеріями підбору батьків для прийомної сім'ї.

Мета дослідження: визначити соціально-психологічні параметри готовності батьків та дітей до вторинної соціалізації у прийомній сім'ї.

2. Ожеван М. А. Информационные технологии как фактор социальных перемен в Украине / М. А. Ожеван, С. Л. Гнатюк, Т. О. Ісакова // Зб. аналіт. доп. ; за заг. ред. Д. В. Дубова. – К. : НІСД, 2011. – 96 с. ISBN 978-966-554-149-3

3. Stefan W. Trust and Cooperation as Requirements for Maintaining Environmental Governance Capacity / Walter Stefan // Environmental Sociology European Perspectives and Interdisciplinary Challenges 10.1007 (2009-2010) : 2010927480.

4. Антоновский А. Ю. Массмедиа – трансцендентальная иллюзия / А. Ю. Антоновский, Н. Луман. // Реальность массмедиа. – М. : Праксис, 2005.

5. Голубничий А. С. Роль ценностно-смысловых образований личности в адаптации к хроническому стрессу (на примере осужденных) / А. С. Голубничий // Социальная работа. Социология : VI Международная научно-практическая конференция "Университетская наука-2010" : Сб. статей / Отв. ред. В. В. Харабет. – ПГТУ, 2010. – С. 65-72.

Надійшла до редколегії

Соціалізація – це процес входження індивіда в суспільство, активне засвоєння ним соціального досвіду, соціальних ролей, норм, цінностей, що необхідні для успішної життєдіяльності в даному суспільстві. У процесі соціалізації в людини формуються соціальні якості, знання, вміння, відповідні навички, що дає їй можливість стати дієздатним учасником соціальних відносин. Соціалізація людини розгортається за конкретних умов життєдіяльності індивіда. Цей процес охоплює всі аспекти залучення особистості до культури, навчання й виховання, за допомогою яких людина набуває здатності брати участь у суспільному житті. Прийомна сім'я – форма життєвладштування дітей-сиріт і дітей, що залишилися без піклування батьків, на підставі акту органу опіки і піклування і договору про передачу дитини (дітей) на виховання в сім'ю між органом опіки і піклування і прийомними батьками. Громадяни (подружжя або окремі громадяни), які бажають узяти на виховання дитину (дітей), що залишилася без піклування батьків, іменуються прийомними батьками; дитина (діти), що передається на виховання в прийомну сім'ю, іменуються прийомною дитиною, а така сім'я – прийомною сім'єю.

Дитина (діти) в прийомній сім'ї має право на підтримку особистих контактів з кровними батьками, родичами, якщо це не суперечить інтересам дітей, їх нормального розвитку, вихованню. Контакти батьків з дитиною (дітьми) допускаються з відома прийомних батьків. У

спірних випадках порядок спілкування між дітьми, їх батьками, родичами і прийомними батьками визначається органами опіки і піклування. На липень 2011 р. на Україні існувало 977 прийомних сімей, в яких виховувалися 1513 дітей.

Часто прийомну сім'ю плутають з сім'єю, де живуть усиновлені діти або діти, узяті під опіку. Насправді це зовсім інша форма сімейного устрою. Наведемо основні особливості прийомних сімей:

- дитина в прийомній сім'ї зберігає статус сироти і користується відповідними пільгами (на відміну від усиновленої дитини);
- дитина знаходиться в прийомній сім'ї до 18-річчя або до закінчення вищого навчального закладу;
- прийомні батьки і батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу (ДБСТ) отримують від держави щомісячну винагороду на утримання прийомних дітей. Але ця винагорода не повинна перевищувати п'ять прожиткових мінімумів;
- прийомні батьки і батьки-вихователі дитячих будинків сімейного типу повинні пройти обов'язкове навчання і тренінги перед створенням прийомної сім'ї. Таке навчання повинне проводитися кожні 2 роки;
- прийомна сім'я за весь час свого існування супроводжується соціальними працівниками, що допомагають вирішувати психологічні і інші труднощі;
- відсутня "таємниця усиновлення"; прийомні діти можуть вільно спілкуватися зі своїми біологічними батьками, якщо це не завдає шкоди;
- у разі відновлення батьківських прав біологічних батьків діти можуть бути вилучені з прийомної сім'ї або дитячих будинків сімейного типу.

До прийомної сім'ї більше уваги з боку держави, вона регулярно зустрічається з соціальним працівником, працює по наміченому плану над рішенням проблем дитини, отримує консультації соцробітника. Прийомна сім'я підписує договір з держорганами про взаємні зобов'язання. З прийомної сім'ї дитина може бути усиновлена без згоди прийомних батьків. Прийомна сім'я розглядається як тимчасова форма життєвласнування дітей. Опікун же має право зняти дитину з обліку дітей, що підлягають усиновленню. Експеримент по створенню прийомних сімей в Запорізькій і декількох інших областях України почався в 1998 р. Тоді, багато в чому завдяки команді згори, було створено 20 сімей. З них в самому Запоріжжі на липень 2007 р. існувало дві прийомних сім'ї. До теперішнього часу в області існує 17 прийомних сімей і 4 дитячих будинки сімейного типу. Три прийомні сім'ї розпалися. Наприклад, в одній з сімей дитина вважала за краще повернутися в інтернат, оскільки не хотіла виконувати роботу по самообслуговуванню – мити посуд і т.і. Подальший розвиток прийомних сімей і дитячих будинків сімейного типу гальмувався тим, що районні адміністрації не хотіли фінансувати такі форми сімейного устрою, а просто направляли дітей в інтернати, що фінансуються з області, а не з району. Органи опіки практично ніяких зусиль не робили для розвитку прийомних сімей.

Численні дослідження, досвід в області виховання прийомних дітей, накопичений і в нашій країні і за кордоном, показує, що успішність виховання визначається такими факторами, як: особисті якості батьків; внутрісімейні взаємини; виховні установки батьків. Не менш важливим критерієм підбору прийомної сім'ї є також мотиви, якими керуються сім'ї, приймаючи на виховання дитину, що залишилася без піклування батьків.

Природно, що на формування особистості дитини значний вплив мають особистісні якості батьків. Такий вплив може бути як позитивним, так і негативним. Наяв-

ність у батьків таких якостей, як сенситивність і гіперсоціалізація, на думку А. Захарова [2], призводить до розвитку у дитини неврозу. Під сенситивністю розуміється підвищена емоційна чутливість, вразливість, образливість, виражена схильність все приймати близько до серця; під гіперсоціалізацією – загострене почуття обов'язку, надмірна відповідальність, труднощі компромісів.

Благополучно дитина розвивається у батьків, що володіють такими якостями як емпатійність, відкритість, емоційність, комунікативність, врівноваженість, гнучкість, впевненість у своїх силах, адекватна самооцінка, здатність до розвитку і змін.

Виховна установка батьків – це комплексна сумарна оцінна реакція, що включає в себе емоційне ставлення до дитини, уявлення про неї і сформовану систему виховних впливів (контроль, покарання, заохочення, ступінь відкритості у відносинах з дитиною). Найважливішою складовою виховної установки батьків є їх уявлення про дитину. Неадекватне уявлення про дитину поділяється на приписування дитині "слабкості" (хворобливості), аморальності і інвалідацію – примусове знецінення всього, що може робити дитина.

Успішність чи неуспішність існування прийомної сім'ї багато в чому залежить від мотиву, яким керувалися батьки. Деякі мотиви продиктовані особистісною проблемою (комплекс неповноцінності, потреба в постійному соціальному схваленні) або порушеними відносинами між подружжям.

Однак, як показує практика, деякі мотиви прийомними батьками не називаються, хоча мають місце. Частково це відбувається тому, що прийомні батьки розуміють – з таким мотивом дитини їм ніхто не дасть, або тому, що прийомні батьки і самі його не усвідомлюють. Що це за мотиви? Бажання зберегти сім'ю, утримати чоловіка (дружину), самоствердитися в очах оточуючих, отримати увагу і соціальне схвалення за хороший вчинок, "вилікувати" чоловіка від алкоголізму.

Мотив "хочу реалізувати себе в якості батька або матері, підготувати дитину до життя" – природне бажання кожного з батьків, і добре реалізується, якщо при вихованні дитини враховуються її особистісні особливості і визнається її індивідуальність. Буває, однак, що за заявою "хочу реалізуватися як мати/батько" стоїть невротичне бажання втілити в ході виховання яку-небудь надцінну ідею, або реалізувати через дитину свою потребу в досягненні і соціальному визнанні. Такі батьки мають жорсткий образ того, яким повинен бути "їхній" син/донька і будуть прагнути підганяти дитину під ці уявлення. Страждати при цьому будуть обидві сторони – і батьки, чиї очікування швидше за все не виправдаються, і дитина, яка не відчуває себе прийнятою.

Мотив "знаходження сенсу життя" має на увазі наявну втрату сенсу життя, що може бути зумовлене різними причинами. Як гострим горем, ситуативним стресом, порушеними відносинами в родині, так і погано сформованими комунікативними навичками, або самотністю, за якою іноді приховані особистісні порушення. Тому цей мотив вимагає ретельного дослідження, виявлення проблем, які стоять за ним і вирішення їх адекватно. Створення прийомної сім'ї в даному випадку проблему не ліквідує, хоча і може викликати почуття суб'єктивного полегшення. Невирішена особистісна проблема в подальшому може бути причиною встановлення патологічних взаємин з дитиною, що, в свою чергу, негативно позначиться на її особистісному розвитку.

Іноді мотив "знаходження сенсу життя" вказують сім'ї, які переживають нормативну кризу, внаслідок неможливості сім'ї перейти на наступний етап розвитку. Сімейна система об'єктивно готова до наступного етапу життєвого циклу, який, однак, не може наступити унас-

лідок відсутності дітей. У цій ситуації, якщо наявна здатність любити дитину, і особистість прийомних батьків патологічно не деформована, створення прийомної сім'ї насправді зніме проблему.

Таким чином, найбільш сприятливий прогноз хорошого функціонування прийомної сім'ї буває у випадках, коли батьки беруть дитину, тому що хочуть її любити, піклуватися про неї, дати їй сім'ю, підготувати її до дорослого життя. В інших випадках, треба щоразу декларований мотив звертати зі здатністю любити дитину і готовністю зробити все, щоб дитина росла в благополучних умовах, не відчуваючи себе при цьому жертвою обставин.

Мотиви, які спонукають людей стати прийомними батьками, при тому, що вони мають кровних дітей, також різні. Найбільш поширеним мотивом є бажання дати прийомній дитині сім'ю, любов, турботу і увагу. Зазвичай, кандидати у прийомні батьки міркують так: "Ми – хороша сім'я. Відбулися як батьки: у нас ростуть хороші діти. Матеріальний достаток дозволяє нам зробити хорошу справу – підняти на ноги дитину, яка батьків не має. І взагалі, ми любимо дітей. Чому б нам не стати прийомною сім'єю?" Особистісна зрілість, мудрість, зваженість при прийнятті такого рішення, досвід виховання власних дітей, дозволяє уникнути не виправдано високих очікувань від прийомних дітей та у більшості випадків призводить до гарних результатів. З'являється прийомна сім'я, здатна замінити дитині втрачену біологічну сім'ю.

Визначення придатності сім'ї до виховання прийомної дитини відбувається в процесі перших зустрічей з нею. Фахівці, що займаються питаннями усиновлення, як правило, мають свою схему проведення перших зустрічей, засновану на особистому досвіді і розумінні проблем прийомних сімей. Однак, незалежно від порядку обговорення питань, в ході перших зустрічей з кандидатами у прийомні батьки, спеціалісту необхідно вирішити такі завдання.

1. Установити з кандидатами у прийомні батьки довірливі відносини.

2. Виявити у кандидатів у прийомні батьки мотиви, які спонукають їх до створення прийомної сім'ї.

3. Визначити психологічну готовність кандидатів у прийомні батьки до виховання дітей.

4. Ознайомити кандидатів в прийомні батьки з психологічними особливостями дітей, яких планують передати на виховання в сім'ю.

5. Інформувати про правові питання створення прийомної сім'ї.

Критеріями зрілості рішення про усиновлення можуть бути: достатній за часом термін обмірковування свого кроку (рік і більше); продумана аргументація мотивів "за усиновлення"; хороша інформованість з проблем усиновлення; несуперечність думок з цього питання в обох з подружжя; відсутність "гарячкості" або незручності в викладі своєї точки зору.

Несвідоме емоційне ставлення до дитини, що дозволяє підтвердити або спростувати названі усиновлювачами мотиви, може бути виявлено за допомогою проєктивних методів, зокрема за КТС (Кольоровий тест ставлень М. Люшера).

Готовність дітей до життя в прийомній сім'ї до цього часу взагалі не є предметом вивчення. Априорно дорослі вважають, що всі діти хочуть жити у прийомній сім'ї, але наші дослідження свідчать, що це не завжди так.

В умовах інституалізації у дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків, формується особлива внутрішня позиція – психологічне капсулювання, яке складається у відчуженому ставленні до інших і до себе (сприйняття себе нічим, відсутності самостійності і

відповідальності за свою поведінку, часової обмеженості життєвих планів. Стан психологічного капсулювання призводить до прагнення дитини перебувати в освоєних стереотипах життєдіяльності в умовах обмеженого соціального простору, який визначає його розвиток, перш за все, як соціальної одиниці, націленої на реалізацію найпростіших соціальних очікувань.

Практично всі діти, що виховуються в умовах інтернатного закладу або неблагополучної сім'ї, мають проблеми емоційно-вольового розвитку, які виражаються в низькій або неадекватній самооцінці, невпевненості в собі, невміння організувати себе, нездатності побудувати нормальні взаємини з оточуючими, спланувати свою діяльність. Їм властивий знижений настрій, бідна гама емоцій, одноманітність емоційно-експресивних засобів спілкування, схильність до швидкої зміни настрою, одноманітність і стереотипність емоційних проявів, відсутність емоційної глибини. На зауваження та схвалення ці діти частіше реагують неадекватно: або пасивно і байдуже, або агресивно і вороже. Основною спрямованістю позитивних емоцій є отримання все нових і нових задоволень. Вони погано розуміють емоційний стан іншої людини. Домагання в середовищі однолітків найчастіше реалізуються за допомогою фізичної сили, агресії чи асоціальної поведінки. Діти, які живуть в інтернаті, можуть жорстоко поводитися зі своїм однолітком або дитиною молодшого віку.

Недостатньо задовольняється потреба у спілкуванні, що змушує дітей шукати способи вступу в контакт з дорослими. В залежності від освоєних ними прийомів емоційного зв'язку з дорослим наявні такі типи дітей:

- гіперсоціальні;
- допускають соціальні провокації;
- добре пристосовані;
- заміщають задоволенням фрустрацію соціальних потреб.

Разом з тим, багато дослідників підкреслюють, що зазначені особливості розвитку психіки дитини не фатальні і можуть бути скориговані в умовах сім'ї, в атмосфері любові, визнання, стабільності і захищеності.

Нагальна проблема визначення змісту та умов формування психологічної готовності дітей, які залишилися без піклування батьків до життя у прийомній сім'ї, як умови буття і розвитку особистості, є гостро актуальною в психології розвитку. Недостатня теоретична розробленість і незабезпеченість вирішення практичних завдань визначають актуальність наукового дослідження для сфери підтримки та надання допомоги дітям даної категорії.

Висновки:

Влаштування дитини у прийомну сім'ю є серйозним етапом в її житті, що за своєю сутністю дорівнює вторинній соціалізації.

Готовність майбутніх батьків до створення прийомної сім'ї включає різнопланові мотиви, які не завжди адекватні наявним завданням.

Необхідно визначити науково обґрунтовані критерії психологічної готовності дитини та батьків до вторинної соціалізації у прийомній сім'ї.

Список використаних джерел

1. Захаров А. И. Неврозы у детей и психотерапия / А. И. Захаров. – СПб., 1998.
2. Красницкая Г. С. Усыновление: вопросы и ответы / Г. С. Красницкая. – М., 1997.
3. Фурманов И. А. Дети, лишённые родительского попечительства / И. А. Фурманов. – Мн., 1997.
4. Фурманов И. А. Психологические особенности детей, лишённых родительского попечительства / И. А. Фурманов. – Мн.: Тесей, 1999.

Надійшла до редколегії

Н. Максимова, д-р психол. наук, проф.
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

ПРИЕМНАЯ СЕМЬЯ КАК ИНСТИТУТ ВТОРИЧНОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ РЕБЕНКА

Статья посвящена рассмотрению проблемы социализации ребенка-сироты в приемной семье. Показано, что отсутствие показателей степени готовности родителей и детей в этой по сути вторичной социализации является препятствием для внедрения в Украине института приемной семьи. Определены параметры, на основе которых возможно построение системы оценки степени готовности родителей и детей к созданию приемной семьи.

Ключевые слова: вторичная социализация, опекуны, приемная семья.

N. Maximova, **д-р психол. наук, проф.**
 Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

FOSTER FAMILY AS AN INSTITUTION OF SECONDARY SOCIALIZATION OF A CHILD

The article is sanctified to consideration of problem of socialization of children-orphans in receiving family. It is certain that absence of indexes of degree of readiness of parents and children to it on a creature secondary socialization is an obstacle for introduction in Ukraine of institute of receiving family. Parameters on the basis of that possible construction of the system of estimation of degree of readiness of parents and children to creation of receiving family are certain.

Key words: secondary socialization, guardians, foster family.

УДК 316.614.4

Т. Мельничук, асп.
 Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, Київ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОРУШЕННЯ ПРОЦЕСУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПРИ УСИНОВЛЕННІ В УКРАЇНІ

У статті окреслені загальні соціально-психологічні проблеми усиновлення дитини. На підґрунті теоретичного та практичного аналізу, власного соціального досвіду охарактеризовані чинники, що впливають на процес соціалізації сімей які усиновили дітей, а також шлях їх підтримки.

Ключові слова: усиновлення, сирітство, соціалізація.

Постановка проблеми. Одним із головних завдань сучасної соціальної психології є вирішення проблем соціалізації особистості задля поліпшення її життєдіяльності й становлення у соціальному середовищі. Вирішення проблеми соціалізації у суспільстві, з одного боку – дитини-сироти та дитини, що залишилася без батьківського піклування, з іншого – сім'ї, яка, не маючи дитини, вважає себе неповноцінною, є на сьогоднішній день вкрай необхідним. За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, від 60 до 80 мільйонів пар у світі мають проблеми із безпліддям. Феномен безпліддя розглядався сьогодні в науці як соціальне, психологічне, соціально-психологічне і біологічне неблагополуччя сім'ї [14]. В нашій культурі безпліддя вважається як якась неповноцінність сім'ї чи її "Божа кара". Безплідні пари відчувають себе неповноцінними. У різних суспільних культурах думка про відношенню до усиновлення чи прийняття у родину сторонньої дитини є неоднозначна. На жаль, на теренах пострадянського суспільства укоринилося твердження, що усиновлення це щось другосортне в порівнянні з кровними зв'язками, тому в порівнянні із біологічною дитиною усиновлена буде якоюсь неповноцінною та обов'язково гіршою від біологічної. Страх перед суспільною думкою щодо наслідків після усиновлення, можливе неприйняття нею дитини та, як правило осудом з боку спільноти, в якій мешкають усиновителі, "підігріває" і закріплення ще й на законодавчому рівні збереження таємниці усиновлення, зокрема Сімейним кодексом України.

Однак, проблема явища соціалізації саме при усиновленні дітей-сиріт переважно розглядалося у педагогічній та соціологічній традиції, проте саме соціально-психологічні чинники висвітлювалися недостатньо. Очевидна актуальність цих проблем, їхня соціальна значущість і зумовили вибір теми даної публікації.

Аналіз закордонного й вітчизняного історичного досвіду соціальної допомоги дітям, що залишилися без піклування батьків, показує, що найбільшу ефективність дає виховання їх у прийомній сім'ї, оскільки йому властиві безперервність, тривалість, стійкість, можливість забезпечення безпеки, захищеності дитини (2; 5; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14; 15 тощо).

У той же час за останні роки вдвічі скоротилося число сімей, що бажають усиновити дитину, дати їй дах, їжу, затишок, любов. У чотири рази менше стало й число іноземців, готових забрати у свою родину українських сиріт для виховання. Проте збільшилася кількість родин, що відмовляються від усиновлених дітей. Усе це разом узятє свідчить про необхідність надання допомоги сім'ям, які бажають усиновити дитину. Здійснення аналізу психологічної теорії й практики, методики й технології соціально-психологічної роботи з ними, а також аналіз відповідних науково-психологічних джерел, спеціальної літератури, реальної практики свідчить про те, що проблема всиновлених дітей, осмислення умов успішності усиновлення в нинішній життєвій ситуації недостатньо освітлені в науці. Таким чином, можна виділити кілька протиріч:

- між зацікавленістю суспільства в тому, щоб діти, що залишилися без піклування батьків, зростали в родині, та слабкою вивченістю умов, які сприяли б успішності їх соціальної адаптації до нового способу життя;
- між потребою певної частини дорослих людей у реалізації своїх батьківських і материнських функцій завдяки всиновленню дітей та недостатньою розробленістю технології успішного виховання прийомних дітей у таких родині;
- між потребою соціальних служб допомоги родинам науково-методичними рекомендаціями та їх практичною відсутністю в сучасній соціально-психологічній літературі;
- між дослідженням феномена всиновлення в юриспруденції, психіатрії педагогіці та ступенем її вивченістю в психології.

Мета дослідження: дослідити соціально-психологічні чинники, що впливають на процес соціалізації сімей, які усиновили дітей, та на процес соціалізації усиновлених дітей.

Виходячи з мети дослідження, були поставлені такі завдання:

1. Проаналізувати та узагальнити теоретико-методологічні підходи до проблеми соціалізації сімей, які усиновили дітей, та на процес соціалізації усиновлених дітей.